

és ábrákból. Mint ilyen, visszanyúlik az ősi, írásbeliséget megelőző időkbe. Ez a formanyelv felismerhető és értelmezhető a ma embere számára is, mivel számtalan eleme változatlan, illetve alig változott. Az ábrákból és jelekből születtek később a betűk. Az örmény kódexek lapjain ezek mind megtalálhatók.

A jelkutatás tudománya két irány mentén vált szét. Az egyik irányzat képviselői szerint a jelek önkényesek, titkosírás-szerűek, csak koncepciók mentén értelmezhetőek, tehát alkotott absztrakciók. A másik irányzat gondolkodói a jelekben minden esetben a valóság tükröződéseit fedezik föl. *Arisztotelész* szerint a művészetek fontossági sorrendben alakulnak ki, mert: *“a művészet akkor jön létre, amikor a sok fogalomból egyetemes ítélet formálódik a hasonló tárgyakra vonatkozóan”*. Ez a sorrend a szükségletek sorrendjét tükrözi, a gyönyörködtetést szolgáló művészetek az utolsók. *Arisztotelész* még nem tesz különbséget a szoros értelemben vett mesterség és művészet között.

A képírás elsősorban információ-hordozó közeg. Mégis gyönyörködtet, mert a teremtett világ szépsége fejeződik ki általa. A keresztény művek tartalmukban különböznek, nem pedig stílusjegyeikben a korabeli egyéb művektől. Ezentúl továbbéltetik az azt megelőző korok tartalmait. Gondoljunk itt a matriarchális korok Istenanyáira, s továbbélésükre a Mária-kultuszban. A jelek és ábrák is fönmaradnak a keresztény művészetekben. A természeti valóság formái és ezek képi kifejeződései analógikus összefüggést mutatnak: a fényel összefüggő dolgok ábrázolásban is hasonlóak. Pl. a sugárkoszorús Nap virágszerű és a szíromkoszorús virág Nap-szerű. A magyar nyelvben a világ és a virág szóalakja megfelel egymásnak. Szemünk világa, lelkünk sugárzó ablaka is Nap-szerű. A virágos mező lent és a csillagvirágos ég fönt való elhelyezése a képsíkon értelmezi a hasonló jelek különbözőségét táblán, falfestményen vagy kódex-lapon.

A ma embere hajlamos a másolás minden formáját pejoratíve értelmezni, ahogyan az alázatot is gyakran tévesztik össze az alázatossággal. A kódex-másolók évszázadokon keresztül nevüket sem tartották fontosnak jelölni, személyiségüket nem helyezték előtérbe, hanem lehetőségeikhez képest szolgáltak, így éltetve az örmény kultúrát. Lázár Imola is örmény lelki nyelven írja képeit. Az örmény képírás a kereszténységet megelőző hellénisztikus világ kaukázusi formanyelvében is él. Szépségeszménye a fény, a Nap, a szárnyaló Isteni Szem ősmotívuma. E fény hordozó anyaga itt a tűzzománc, amely nemcsak jelzi, hanem visszaveri és megjeleníti az élő fényt.

*Kátai Mihály és Szilvay Ingrid* gondolatai az *Örmény Biblia* című kiállítás kapcsán

\*\*\*\*\*

### ***Issekutz Sarolta köszöntése az EÖGYKE 10 éves alakulásának alkalmából***

*Szongoth Gábor*, az Országos Örmény Önkormányzat alelnöke, az EÖGYKE elnökségi tagja a következő gondolatokkal köszöntötte az Elnök-asszonyt:

“Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület alapításának 10. évfordulóján kedves kötelezettségünk, hogy elismeréssel adózzunk és köszönetet mondjunk *Dr. Issekutz Sarolta* alapító elnökünknek. Fáradhatatlan munkája nyomán jött létre Egyesületünk és kovácsolódott össze közösségünk. 1997-ben, az alapítás évében már kilenc éve eltávozott az élők sorából páter *Kádár Dániel* apátplébános - templomunkat felépítő papunk. Betegsége és halála után lassan szétszéledt az erdélyi örmény katolikus hívek közössége. Ezt a szomorú folyamatot állította meg *Dr. Issekutz Sarolta*, aki fáradhatatlan szervező, kutató munkával először létrehozta az *Erdélyi Örmények Klubját*, majd megalapította az *Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesületet*.

Az erdélyi örmény gyökerű családok újra egymásra találtak, közösséggé kovácsolódtak, és a már-már feledésbe merült családi gyökereik kutatásába kezdtek. Visszanyerték erdélyi örmény identitásukat. Ezt a pótolhatatlan értékű munkát kívánjuk megköszönni. Kérjük, fogadja köszönetünk jeléül ezt a medáliát, melynek motívumát *Sargis Pitsak* kódexrajzoló művész készítette, aki a kilikiai kis-Örményországban működött, s ezt a Szent Lélek jelenlétét ábrázoló madarat a Kis Jézust altató Szűz Mária feje fölé festette.

Erre a jelképre gondolva kérjük a Szent Lélek Úristent, őrizze meg *Dr. Issekutz Saroltát* egészségben,

általunk ismert aktív tevékenységében közösségünk élén, s azt a közösséget, amelyért dolgozik, az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület tagjait szeretetben, békességben.

\*\*\*\*\*

*Bálintné Kovács Júlia*

## ***Adatok a magyarláposi örménymagyarokról***

*9. rész*

Rendhagyó lesz ez a "fejezet" Magyarláros örménymagyarjairól. Szerencsére számos jelentkezés, visszajelzés érkezik hozzám, ezért arra gondoltam, célszerűbb lenne, ha összegyűjteném a hozzám érkező új adatokat, fényképeket, beszámolókat, felkeresném a jelentkező új adatközlőket, és akkor folytatnám beszámolómat az egyes családokról. Nem szeretném leszűkíteni csak a magam családjára, tehát a Kovács ág történetéről később írok. Most csupán jelzésszerűen szólok a többi családról, és várom a kiegészítéseket.

A már idézett 1941-es kiadású *Magyar Városok Személyi Adattár* 47. oldalán például ez áll: "Beszenszky Antal dr. tb. vármegyei főorvos, városi tiszti főorvos, Dés. Született Domokoson (Magyarláros szomszédaluja. B. K. J.) 1864-ben Kolozsvárott végezte az orvosi fakultást. Magyarlároson mint járási orvos kezdte meg működését, 1917-től 1931-ben bekövetkezett haláláig. Legkedveltebb belgyógyásza volt a megyének. Rendkívül sokat és önzetlenül fáradozott a szegény sorsú betegek érdekében. Orvosa volt a kerületi munkás biztosítónak is. Egyéniségére jellemző, hogy a vele való érintkezésben a legsovinisztább románok is a magyar nyelvet használták. Hivataloskolása alatt példászerűen intézte a közegészségügyi teendőket. Özvegye: krasznai *Szabó Anna*".

Eddig a könyvből másoltam - írja levelében kedves Böske barátnóm, majd így folytatja: "A Beszenszky családról sokat tud mesélni egy 84 éves ismerősöm. A család utolsó Láposon megforduló tagja Beszenszky Jancsi volt, aki a földjeik ügyében járt itt. Erről az ágról keveset tudok hivatalosan."

Írni fogok még a Moldovánokról, a Dragománokról, a Tulicsokról, a Kovácsokról és a község nagy mecénásairól, a Voithokról is. De most tartsunk kis szünetet és adjunk teret azoknak a barátainknak, akik tollat ragadtak és írtak családjukról, sőt *Berecz Edgár* barátunknak, aki Örményországba is el szeretett volna jutni, hogy még többet megtudjon e népről. Most átadom a szót nekik, a magyarlárosuktól pedig türelmet és további adatokat, fényképeket kérek.

\*\*\*\*\*

*Vízi Ildikó*

## ***Székelyörmény családi gyökerek nyomában***

*Bálintné Kovács Júlia* telefonált, hogy olvasta keresztanyámról írt cikkemet a kolozsvári Szabadság című napilapban, s biztos benne, hogy keresztanyám, *Csíky Irén* óvónő örmény származású. Valóban így van - erősítettem meg feltevését, hiszen édesanyám félig székely, félig örmény volt. Keresztanyám, *Csíky Irén* (1880-1970) édesanyám nagynénje, és anyai nagyanyám *Csíky Gabriella* (1883-1979) törzsgyökeres erdélyi örmény, római katolikus családból származtak, mind anyai, mind apai ágon. Sokat meséltek az örmény családfáról, így tudom, hogy anyai részről az örmény ükszüleim *Csíky István* és *Szentpéteri Mária*, valamint *Meskó Dániel* és *Lengyel Karolina* a XVIII. században telepedtek le közép Erdélyben, Kőhalomban.

Nagymamám *Csíky Gabriella* aki 96 évet élt, családi ereklyeként őrizte meg a régi dokumentumokat, fényképeket az örmény ősökről. Így birtokomban vannak az örmény dédszüleim latin nyelvű keresztlevelei, amelyeket a gyulafehérvári Római Katolikus Püspökség bocsátott ki.

Konzervatív beállítottságú vagyok, mindig is érdekelték elődeim, mind a székely, mind az örmény oldalról. Az örmény családi gyökerek nyomában az 1840-es évekig tudok visszamenni az időben. Szeretem az időutazást, a régi iratok, fényképek nézegetését. Anyai ágon örmény dédszüleim a meglévő születési bizonyítványok alapján a következők: *Csíky József* dédnagyapám, született 1844. május 22-én